

Journal of Sustainable Architecture and Environment

Vol 1, No 3, Autumn 2023
<https://sanad.iau.ir/journal/jsae>
ISSN (Online): 2981-0892

Research Paper

An Exploration of Social Interactions in the Contemporary Iranian House

Hossein Kalantari Khalilabad: Professor, Academic Jihad, Department of Architecture, Islamic Azad University, Karaj Branch, Karaj, Iran

Negar Gharagozlu Hessari*: PhD student, Department of Architecture, Islamic Azad University, Karaj Branch, Karaj, Iran

Received: 2023/06/05 **PP** 35-48 **Accepted:** 2023/08/31

Abstract

Humans, as social beings, have various qualitative and quantitative levels of social interactions. While many existing structures focus solely on functional needs and neglect human factors, housing plays a significant role in this regard. This research aims to address questions such as: What are the criteria and design principles for social interactions in this space? How can housing with appropriate functionality and desirable spatial quality be designed?, considering its architectural components, to meet the needs of its users. This study is a descriptive-analytical research conducted through a survey method and is applied in nature. Some of the human and environmental variables influencing social interactions were extracted from documents and library studies. Fourteen important factors were selected as the basis for this research based on the prioritization of architects and sociologists among the faculty members of some reputable universities in Iran. After defining the population, sample, and research tools, the roles played by the selected variables in confirming or rejecting the research hypotheses were tested. Then, using SPSS software, the selected variables, as follows, were prioritized: Effective criteria in shaping interactions such as permeability and architectural components in the second degree, such as spatial clarity. The result of this research process suggests that attention to social interactions and architectural factors in the design of contemporary housing in Iran can improve the quality of life for residents and enhance social connections in this environment. Additionally, recommendations are made for housing designers to help improve social interactions in contemporary Iranian housing.

Keywords: House, Social Interactions, Physical Components, Sociology, Architecture.

Citation: Kalantari Khalilabad, H., Gharagozlu Hessari, N.(2023). **An Exploration of Social Interactions in the Contemporary Iranian House.** *Journal of Sustainable Architecture and Environment*, Vol 1, No 3, Shiraz, PP 35-48.

* **Corresponding author:** Negar Gharagozlu Hessari, **Email:** : Andjomshoaa@iauk.ac.ir, **Tel:** +98 9382684747

Extended Abstract

Introduction

A home, in its broadest definition, is a representation of reality and a nurturing ground for imagination. It serves as a constructive and cultural base reflecting family and societal thoughts. Emotions and sentiments take shape within the home. As one of the fundamental aspects of human habitation, homes play a significant role in social interactions. However, the construction policies emphasizing minimal and mass housing, neglecting human needs and ignoring its psychological consequences, have created challenges in individuals' personal and social lives. Overlooked human needs include interpersonal interactions, leading to restricted neighborly relationships, a growing inclination towards personal homes, family separation, allocation of private space within the family, and a lack of desire for family members to be seen or see others, emphasizing the importance of privacy. While some intellectuals believe that architecture has historically provided a more suitable response, contemporary living conditions have shifted many household functions, such as eating, recreation, meetings, celebrations, and work, from domestic spaces to urban areas. Hence, this research aims to understand the relationship between the spatial structure of a home and human interactions within it. This understanding can provide insights into defining the quality of the spatial structure, its impact on human interactions, and determining influential factors in enhancing these interactions. Unfortunately, in our country, most homes lack the desirable spatial quality for life and, consequently, the formation of social interactions. Many houses have merely become bedrooms, devoid of the interactions found in traditional Iranian homes. This situation has led to a loss of the previous quality in homes, contributing to a sense of alienation in individuals. Thus, thoughtful measures are needed to attract people to contemporary housing while creating a desirable quality for these spaces. The necessity and importance of research in improving the social position of homes, creating space to promote social relationships using architectural design criteria, are extensive.

Methodology

Employing a descriptive-analytical approach, this study relies on a survey method, rooted in practical applications. Human and environmental variables influencing social interactions are identified through thorough document and library studies. The prioritization of fourteen crucial factors serves as the groundwork for the research, with input from architects and sociologists affiliated with reputable universities in Iran. The subsequent stages involve defining the study's population, selecting an appropriate sample, and choosing relevant research tools. Rigorous testing of the selected variables ensues to either confirm or reject the research hypotheses. Leveraging SPSS software, the study focuses on prioritizing specific variables, with an emphasis on both criteria shaping interactions and architectural components.

Results and discussion

The findings of this research underscore the critical interdependence of social interactions and architectural factors in shaping the design and functionality of contemporary housing in Iran. The prioritized variables, notably permeability and architectural components such as spatial clarity, reveal nuanced insights into the dynamics influencing meaningful interactions within residential spaces.

The statistical prioritization of spatial clarity as a key architectural component suggests its profound impact on social interactions. Clear spatial layouts within housing contribute to a sense of openness and facilitate communication, fostering a conducive environment for residents to engage with one another. This aligns with previous architectural theories emphasizing the role of spatial design in influencing social behavior. The emphasis on permeability as a crucial factor further accentuates the significance of physical connectivity within housing structures. Spaces designed with permeable elements allow for fluid movement, enabling residents to navigate the environment with ease. This permeability not only enhances the functionality of the space but also plays a pivotal role in promoting chance encounters and unplanned social interactions, thereby contributing to a sense of community. Quality of Life and Social Bonds

The research's overarching implication lies in its potential to elevate the quality of life for residents through improved social connections. A well-designed housing environment goes beyond meeting basic functional needs; it becomes a catalyst for community-building and social well-being. As residents experience increased opportunities for social interactions within their living spaces, the overall satisfaction and sense of belonging are likely to rise. The study's practical recommendations for housing designers carry significant weight. By integrating considerations for spatial clarity and permeability into their designs, architects and planners can actively contribute to creating residential spaces that not only fulfill functional requirements but also foster a vibrant social fabric. The incorporation of communal areas, flexible spaces, and strategically placed gathering points can further enhance the social dynamics within housing complexes.

Conclusion

The outcomes of this research shed light on the indispensable role of social interactions and architectural factors in the design of contemporary housing in Iran. Notably, variables such as permeability and architectural components, including spatial clarity, emerge as pivotal influencers in shaping social experiences within residential spaces. The statistical prioritization of these variables underscores their significance, providing valuable insights into their impact on fostering meaningful interactions. In conclusion, the study highlights the transformative potential of consciously integrating social interactions and architectural elements into the design of housing. The findings suggest that a thoughtful approach to housing design can significantly elevate the overall quality of life for residents and strengthen social bonds within communities. As a practical outcome, the research offers recommendations tailored for housing designers. By incorporating these insights into their work, designers can contribute to the creation of environments that not only fulfill functional needs but also serve as vibrant hubs for social connection and well-being. This comprehensive overview encapsulates the research's purpose, methodology, key findings, and practical implications within the context of contemporary Iranian housing design, providing a nuanced understanding of the complex interplay between architecture and social interactions.

فصلنامه معماری و محیط‌ساز

دوره ۱، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۲
<https://sanad.iau.ir/journal/jsae>
شاپا الکترونیکی: ۲۹۸۱-۰۸۹۲

مقاله پژوهشی

کنکاشی بر تعاملات اجتماعی در خانه ایرانی معاصر

حسین کلانتری خلیل آباد: استاد، جهاد دانشگاهی، گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج، کرج، ایران
نگار قراگوزلو حصاری: دانشجوی دکتری، گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج، کرج، ایران

دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۱۵ صص ۳۵-۴۸ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۰۹

چکیده

این مقاله به کنکاشی پیرامون تعاملات اجتماعی در آپارتمان ایرانی معاصر می‌پردازد. انسان‌ها به عنوان موجودات اجتماعی، سطوح مختلف کیفی و کمی تعاملات اجتماعی دارند. در حالی که بسیاری از ساختمان‌های موجود تنها با پاسخگویی به نیازهای عملکردی و عدم ارائه توجه متمرکز به عوامل انسانی‌اند، مسکن در این میان نقش مهمی را ایفا می‌کند. این تحقیق در پی پاسخ‌گویی به سؤالات: معیارها و اصول کالبدی طراحی در راستای تعاملات اجتماعی برای این فضا چیست؟ و چگونه و با چه اصولی می‌توان مسکنی با کارکرد مناسب و کیفیت فضایی مطلوب با در نظر گرفتن مؤلفه‌های کالبدی آن در راستای پاسخ‌گویی به نیازهای کاربران را شکل داد؟ شکل گرفته است. پژوهش حاضر یک تحقیق توصیفی-تحلیلی و به روش پیمایشی است و از نظر عینی، یک تحقیق کمی مبتنی بر داده‌های تحقیق و یک مطالعه می‌دانی مبتنی بر رویه آن، کاربردی است. برخی از متغیرهای انسانی و محیطی که بر تعاملات اجتماعی تأثیر می‌گذارد، از اسناد و مطالعات کتابخانه‌ای استخراج شده‌اند. از بین آن‌ها، چهارده عامل مهم به عنوان اساس این تحقیق بر اساس اولویت‌بندی معماران و جامعه‌شناسان در بین اعضای هیئت علمی برخی از دانشگاه‌های معتبر ایران انتخاب شد. بنابراین، با مشخص کردن جامعه، نمونه و ابزار تحقیق، نقش‌هایی که توسط متغیرهای منتخب در ارتباط با تأیید و رد فرضیه‌های تحقیق انجام شد، مورد آزمایش قرار گرفتند. سپس با استفاده از نرم‌افزار SPSS، متغیرهای منتخب به شرح ذیل در اولویت قرار گرفتند: معیارهای مؤثر در شکل‌گیری تعاملات مانند (نفوذپذیری، ... و مؤلفه‌های کالبدی در درجه دوم مانند) وضوح فضایی و... را در نظر گرفت، فرآیند حاصل از این تحقیق به این نتیجه دست یافته است در نهایت، مقاله به نتیجه‌گیری می‌رسد که توجه به تعاملات اجتماعی و عوامل کالبدی مؤثر در طراحی مسکن معاصر ایران می‌تواند به بهبود کیفیت زندگی ساکنان و افزایش ارتباطات اجتماعی در این محیط کمک کند. هم‌چنین، پیشنهادهای برای طراحان معرفی می‌شود تا به بهبود تعاملات اجتماعی در مسکن معاصر ایرانیان کمک کند.

واژه‌های کلیدی: خانه، تعاملات اجتماعی، مؤلفه‌های کالبدی، جامعه‌شناسی، معماری

استناد: کلانتری خلیل آباد، حسین؛ قراگوزلو حصاری، نگار. (۱۴۰۲). کنکاشی بر تعاملات اجتماعی در خانه ایرانی معاصر، فصلنامه معماری و محیط‌ساز، سال ۱، شماره ۳، شیراز، صص ۳۵-۴۸.

مقدمه

خانه همواره در کلی‌ترین تعریف خود نوعی بازنمایی و اقلیت و پرورش تخیل است. خانه یک پایگاه سازنده و فرهنگ ساز است که از طرز افکار خانواده و جامعه را منعکس می‌کند. عواطف و هیجان‌های در خانه است که شکل می‌گیرند. خانه به عنوان یکی از اصلی‌ترین موضوع های سکونت بشر نقش شایان توجهی در تعاملات اجتماعی دارد. سیاست ساخت مسکن حداقل و انبوه، عدم توجه به نیازهای انسانی و در نظر نگرفتن پیامدهای روانشناختی آن، زندگی فردی و اجتماعی افراد را با مشکلاتی مواجه ساخته است. از جمله نیازهای فراموش شده انسان ها، تعاملات. انسانی است؛ فراموش شدن این نیاز سبب محدود شدن روابط همسایگی، افزایش میل به داشتن خانه شخصی، جدایی گزینی از خانواده و خانه پدری، تخصیص یافتن فضای خصوصی به هر یک از افراد خانواده، عدم تمایل افراد خانواده به دیدن و دیده شدن توسط دیگر اعضا، سبب اهمیت یافتن حریم خصوصی شده است. این در حالی است که به باور برخی از اندیشمندان، معماری در گذشته پاسخ مناسب‌تری به دست آورده بوده است. خانه‌های ایرانی نیز در مفهوم سنتی آن، با اتکا به وسعت و تفکیک اندرونی و بیرونی و ترکیبی از فضا های مختلف، ظرفیت انجام فعالیت‌های متنوعی داشتند و به طور کلی افراد خانواده میت و انستند بیشتر نیازهای فضایی خود را در داخل همین خانه‌ها تأمین نمایند (طاهریان، ۱۳۹۵: ۹). اما در عصر حاضر با افزایش فردگرایی، توجه به محیط کالبدی به عنوان جایگاه انسان‌های همجوار، در جهت نزدیکتر کردن آنان به یکدیگر و جبران بخشی از تعاملات از (بهزاد فر، ۱۳۹۶: ۳). دست رفته انسانی است. عدم توجه به نیازهای انسانی، شیوه زندگی افراد را دچار دگرگونی کرده است تا آنجا که بسیاری از کارکردهای خانه مانند محلی برای غذا خوردن، تفریح، ملاقات، برگزاری جشن و کار، به فضای شهری منتقل شده و بسیاری از روابط اجتماعی کمرنگ و یا حذف شده‌اند. از همین رو هدف اصلی این پژوهش درک رابطه میان ساختار فضایی خانه و تعاملات انسانی درون آن است تا بر مبنای آن بتوان به شاخصه‌هایی دست یافت تا تعاملات انسانی. تعاملات درون خانه را افزایش داد با خود سؤالاتی نسبت به تعریف ساختار فضایی خانه با کیفیت تعاملات انسانی درون خانه و تعیین شاخصه‌های اثرگذار بر افزایش تعاملات انسانی دارد؛ اما امروزه متأسفانه در کشور ما خانه‌ها کیفیت فضایی مطلوبی را برای زندگی و در نتیجه آن شکل‌گیری تعاملات اجتماعی را ندارند. اکثر قریب به اتفاق خانه‌ها فقط به خواب گاهی تبدیل شده‌اند که از تعاملات موجود در خانه‌های سنتی ایران بی‌نصیب است. همین امر باعث شده خانه‌ها کیفیت قیل را از دست بدهند و به نوعی واژدگی در افراد به وجود آید، از این رو باید تدبیری اندیشید که ضمن جذب افراد به مسکن معاصر کیفیت مطلوبی را برای این فضا ایجاد کرد. ضرورت و اهمیت تحقیق در بهبود جایگاه اجتماعی خانه، ایجاد فضایی برای ترویج روابط اجتماعی با استفاده از معیارهای کالبدی طراحی معماری، در سطح گسترده است هدف از این تحقیق، دستیابی به راه کارهای کالبدی مناسب طراحی معماری جهت تقویت تعاملات اجتماعی در مسکن معاصر، و به تبع آن ایجاد سرزندگی و شادابی در ساکنین می‌باشد. با توجه به این که چگونه و با چه اصولی می‌توان خانه‌ای با کارکرد مناسب و کیفیت فضایی مطلوب با در نظر گرفتن کاربرد مفاهیم تعاملات اجتماعی و استفاده از مؤلفه‌های کالبدی مؤثر در در راستای پاسخ گویی به نیازهای کاربران را شکل داد؟ به نظر می‌رسد با طراحی درست و اصولی خواهند توانست در انتقال فرهنگ و جذب افراد به محیط و شکل‌گیری تعاملات تأثیر بسزایی داشته باشد. با این ملاحظات این پژوهش در صدد است تا سؤالاتی از این دست را بررسی نماید:

__ معیارها و اصول کالبدی طراحی در راستای تعاملات اجتماعی برای این فضا چیست؟

__ چگونه و با چه اصولی می‌توان خانه‌ای با کارکرد مناسب و کیفیت فضایی مطلوب با در نظر گرفتن مؤلفه‌های کالبدی آن در راستای پاسخ گویی به نیازهای کاربران را شکل داد؟ بنابراین پژوهش حاضر در جهت فهم و شناخت معیارهای مؤثر در ارتقا تعاملات اجتماعی و مشخص کردن رابطه بین معیارها با مؤلفه‌های کالبدی مؤثر در طراحی می‌پردازد تا آن‌ها را شناسایی کند؛ تا بتوان از این چهارچوب کلی به عنوان مبنایی برای بحث درباره مفاهیم و جهت‌گیری‌های پژوهشی و شناخت نظری موضوع استفاده کرد

پیشینه و مبانی نظری تحقیق

باقری و همکاران در مقاله با عنوان شناسایی متغیرهای مؤثر بر اجتماع‌پذیری در حوزه مسکن، بیان داشته‌اند در عصر حاضر اگرچه فردگرایی افزایش پیدا کرده است، اما وجود فضاهایی برای جمع شدن خانواده می‌تواند عاملی برای توسعه دوستی‌ها و حفظ انسجام در مسکن باشد. عوامل مؤثر بر افزایش تعاملات انسانی در مسکن را می‌توان زیرمجموعه پنج حوزه کالبدی-محیطی، رفتاری، معنایی، زمینه‌ای و شخصیتی دانست. حوزه کالبدی-محیطی به عنوان بیشترین میزان اهمیت، فاصله تا عملکرد موردنظر در داخل خانه، مهمترین عامل برای حضور افراد در کنار یکدیگر بوده و انعطاف‌پذیری و تطبیق‌پذیری و سپس جغرافیای فضا، مراتب بعدی در حوزه کالبدی-محیطی را دارند. حوزه شخصیتی در رتبه دوم میزان اهمیت، سهولت دسترسی می‌تواند به حضور بیشتر افراد به خصوص در فضاهایی با فاصله نزدیک عملکردی کمک نماید. هم چنان که مشخصات افراد چون جنس، سن، وضعیت شغلی و تحصیلات بر بروز رفتارهای اجتماعی تأثیرگذار است. رتبه سوم مربوط به

حوزه زمینه‌ای و بعد از آن حوزه معنایی و در نهایت حوزه رفتاری که کمترین میزان اهمیت را داشته است و تنها شیوه زندگی افراد را عامل مؤثر دانسته‌اند. نقش کارکردهای فیزیکی در افزایش تعاملات اجتماعی و استفاده از فضاهای شهری، مجله طراحی و ساخت با موضوع ویژه محیط زیست) وی در مقاله خود تحت عنوان ذکر شده پس از ارائه توضیحات در مورد کلمات کلیدی به پژوهش در مورد عوامل کالبدی محیطی مؤثر در طراحی فضاها می‌پردازد و پس از بررسی محله سلطان میر احمد به عنوان نمونه موردی و ارائه جدول جمع‌بندی اطلاعات بدست آمده در نهایت به این نتیجه می‌رسد که عوامل محیطی و فرهنگی و کالبدی و شاخصه‌های آن‌ها از عوامل تأثیرگذار در طراحی با توجه به تعاملات تأثیر گذارند (حسینی، ۱۳۹۸، ۱۲۰).

تعامل اجتماعی: ساده‌ترین عنصر زندگی مشترک انسانی کنش اجتماعی است که انسان برای دست یابی به هدفی نسبت به انسانی دیگر انجام می‌دهد افراد به برقراری رابطه اجتماعی نیاز ذاتی دارند و به همین دلیل موقعیت‌هایی فراهم می‌آوردند تا بتوانند رابطه اجتماعی را تجربه کنند (پرتوی، ۱۳۹۵). تعامل اجتماعی به معنای ایجاد رابطه بین دو نفر یا بیشتر است که منجر به واکنشی میان آن‌ها شود و این واکنش برای هر دو طرف شناخته شده است. بنابر این روابط بدون معنا در زمره این تعریف قرار نمی‌گیرند (بهزادفر و طهماسبی، ۱۳۹۶). تعامل اجتماعی و برقراری ارتباط می‌تواند یک موضوع فیزیکی، یک نگاه، یک مکالمه و ارتباط بین افراد باشد که خود مستلزم تعریف رویدادها و فعالیت‌های متناسب و در نتیجه نقش‌پذیری مردم در فضا و عضویت آنها در گروه‌ها و شبکه‌های اجتماعی است (پورزرگر، ۱۳۹۷). افراد مختلف به سطوح مختلفی از تعامل اجتماعی تمایل دارند. تعریف سطح مطلوب تعامل به طور ذهنی از گفته‌های مردم و به طور عینی از موضع‌گیری هنجاری نسبت به زندگی خوب به دست می‌آید، هر دو از تعریفی دارای ارزش بالاتر برخوردارند و دارای جهت‌گیری اجتماعی و سیاسی هستند. بر اساس نظر جان لنگ در قلمروهای عمومی شهری الگوهای تعامل اجتماعی و قابلیت‌های فضای معماری ساخته شده دارای اهمیت ویژه‌ای می‌باشند دلیل اصلی این مسئله این است که میان تعامل اجتماعی و دلبستگی مردم به محیط‌های اجتماعی و ساخته شده رابطه‌ای تنگاتنگ وجود دارد (لنگ، ۲۰۱۷).

معیارهای مؤثر در شکل‌گیری تعاملات اجتماعی: شناخت کافی از انسان و نحوه تعاملاتش با سایرین و چگونگی آن می‌تواند در شکل دهی محیط برای برقراری بیشتر تعامل و ارتباط مؤثر باشد. لذا در این روند با بررسی انسان به عنوان یک موجود اجتماعی که دارای سطوح کمی و کیفی مختلف از تعاملات اجتماعی است، شناخت قرارگاه‌های رفتاری و مناسبت‌های اجتماعی و فعالیت‌های دارای ظرفیت بالقوه برای کنش‌های اجتماعی و روابط معنا دار اهمیت پیدا می‌کنند (هافمن، ۲۰۱۸: ۱۰۸). انواع مختلف تعامل اجتماعی را می‌توان به دو دسته ارتباط کلامی و ارتباط غیر کلامی تقسیم نمود. هافمن در دسته بندی متفاوت دیگری دو نوع کنش اجتماعی را شناسایی می‌کند. معیارهای دسته بندی وی سطح توجه افراد دخیل در کنش اجتماعی به رفتار و حالات یکدیگر است هم چنین خانم ندا حیدری در مقاله خود تحت عنوان معیارهای تعامل پذیری اجتماعی در فضاهای شهری به بررسی شاخص‌های تعامل پذیری در فضاهای اجتماعی می‌پردازد. جدول زیر به بررسی معیارهای مؤثر در شکل‌گیری تعاملات اجتماعی می‌پردازد.

جدول ۱- معیارهای مؤثر در شکل‌گیری تعاملات اجتماعی

Bentli&co	خوانایی	تنوع فضایی
(Mac andrew) . (Cooper)	نفوذپذیری	
فروتن و همکاران	موقعیت	
(John Gell)(دانشور و چرخچیان)	فعالیت و کاربری	تنوع ادراکی
(فلاح)	رفتار	
(Linch)	معانی	
(معینی)(رفیعیان و خدایی)	امنیت	تنوع کالبدی
(اریضی و همکاران)	صوت	
(Serge Chermgeff) (Bill Hiller)	بصری و منظر	

مأخذ: نگارنده با اقتباس از حیدری

دسته اول کنش غیرمتقابل کانونی زمانی رخ می‌دهد که افراد اطلاع از حضور یکدیگر را به نمایش می‌گذارند، در این حالت انسان در حال برقراری ارتباط غیر کلامی از طریق حالات چهره‌شان هستند. اما کنش متقابل کانونی زمانی رخ می‌دهد که افراد مستقیماً به آنچه دیگران می‌گویند و انجام می‌دهند توجه داشته باشند (گدینز: ۲۰۵، ۱۳۹۷). یکی دیگر از عوامل محیطی مؤثر بر تعاملات اجتماعی تعداد افراد موجود برای تماس در یک محدوده فضایی است. مجاورت فضایی از مهم‌ترین تعیین‌کننده‌های آنی روابط افراد است ولی در حضور عده زیادی در

فضایی کوچک می‌تواند منجر به ادراک روانشناختی ازدحام شود. از این رو فضای باز شهری به عنوان یک قرارگاه رفتاری نقش مهمی در تأمین نیاز اجتماعی مردم و تعاملات آن‌ها توسعه روابط فردی و اجتماعی دارند. وجود فضاهای دنج و خصوصی برای ملاقات‌ها و صحبت‌های رو در رو افراد با توجه به شرایط سنی و اجتماعی و ایجاد فضاهایی برای ارائه مهارت‌های فردی و گروهی می‌تواند به عنوان قرارگاه‌های رفتاری مؤثر در ایجاد ارتباطات اجتماعی باشند (فلاحت و فلامکی، ۱۳۹۷).

تعریف زیر شاخه‌های مؤثر در شکل‌گیری تعاملات اجتماعی

خوانایی: به طور معمول بخشی از درجات حق انتخابی که به وسیله یک مکان عرضه می‌گردد با میزان خوانایی آن ارتباط پیدا می‌کند نفوذپذیری: فقط مکان‌هایی که برای مردم قابل دسترسی باشند به آن‌ها حق انتخاب می‌دهند و نفوذپذیری یکی از عوامل اصلی دستیابی به مطلوبیت است و در نتیجه آن فضا ملموس‌تر و قابل باورتر می‌شود (Mac andrew, 2010)

موقعیت: جایگاه یک فضای عمومی موفق باید به گونه‌ای باشد که جمع‌کنندگی از افراد را پذیرا باشد (فروتن و همکاران). فعالیت و کاربری: رویدادهای اجتماعی، نوع فعالیت‌ها و کاربری‌های موجود درون فضا و توان آن‌ها در جذب افراد و گروه‌های مختلف مهم‌ترین عامل در پویایی فضاهای عمومی و فعال بودن آن‌ها است.

رفتار: طراحی یک مکان باید ظرفیت فضا را برای جذب و مطابقت فعالیت‌ها افزایش دهد در این رابطه به مواردی نظیر نشیمن و ... می‌توان توجه داشت (فلاحت).

معانی: توجه به نمادها، سبک‌ها و یا ایجاد معانی خاص با استفاده از فرم‌های متنوع می‌تواند عاملی مؤثر در جذب افراد به محیط باشد.

امنیت: جان‌آشنون از صاحب‌نظران بین‌المللی شهر سالم، امنیت را یکی از کیفیت‌های غیر قابل جایگزین در ایجاد یک فضا، محیط و در نتیجه آن شهر سالم می‌دانند (رفعیان و خدایی). صوت: جان‌آشنون از صاحب‌نظران بین‌المللی شهر سالم، امنیت را یکی از کیفیت‌های غیر قابل جایگزین در ایجاد یک فضا، محیط و در نتیجه آن شهر سالم می‌دانند (عریضی و همکاران) بصری و منظر: کلیه فعالیت‌ها کاربری متنوعی که در مقطع خیابان یعنی در نزدیکترین مکان در خط دید وجود دارند را به هم متصل کرده و با ایجاد تمایزات بصری، وحدت و پیوستگی مسیر را القا کند. فضاسازی و ایجاد فضای باز و بسته در منظرسازی اهمیت دارد.

فرم: استفاده از فرم‌های متناسب می‌تواند به ارتقا کیفیت محیط‌های عمومی کمک کند.

عوامل کالبدی مؤثر در ارتقا تعاملات اجتماعی

بسیاری از پژوهش‌های اخیر رابطه مشخصه‌های کالبدی فضا و تعاملات اجتماعی را محور خود قرار داده‌اند. محور این پژوهش‌ها در این است که در هر محیطی، فضای کالبدی به مثابه سامانه فضایی عمل می‌کند و مشخصه‌های این سامانه فضایی بر تعاملات جمعی کاربران مؤثر است (پاسالارزاده، ۱۳۹۴). در این مطالعات رابطه میان سازماندهی اجتماعی و ساختار محیط انسان ساخت مورد مطالعه قرار می‌گیرد. بر این اساس مکان فیزیکی در حالت ایده‌آل به سه صورت از رفتار و رویدادهای رفتاری در فضا پشتیبانی می‌نماید. نخست اینکه مکان فیزیکی عناصر فیزیکی و مشخصه‌های لازم برای تداوم و پایایی آسایش افراد در محیط را فراهم می‌آورد. به عنوان مثال نور ویژگی مهمی در محیط فیزیکی است که مکان فیزیکی چگونگی آن را مشخص می‌کند. دوم اینکه محیط فیزیکی فراهم‌کننده امکانات و سازمان‌دهی فضایی است که نظام‌ها و الگوهای ویژه فعالیت در فضا را قوام می‌بخشد و دیگر فعالیت‌ها را کمرنگ می‌نماید، به عبارت دیگر محیط فیزیکی شکل‌گیری روابط جمعی را تسهیل نموده، سطح مطلوبی از خلوت را در فضای فعالیت فراهم می‌آورد. این امر شامل ابعاد، هندسه فضا و روابط و ارتباطات فضایی در فضاهای فعالیت است. در نهایت محیط انسان ساخت مولد و تضمین‌کننده احساسات و تجارب و ادراکات نمادین و زیبایی‌شناسانه است که به مثابه کیفیاتی در محیط، ادراکات کاربران را تحت تأثیر قرار می‌دهند. این سه سطح همواره به صورتی تعاملی و متغییر رابطه بین تعاملات اجتماعی و نظام‌های رفتاری در فضا را کنترل می‌نمایند (مولسکی و لنگ، ۲۰۱۷).

فضا دارای منطقی اجتماعی-جمعی بوده که از طریق تحلیل ساختار فضایی و فعالیت‌های کاربران، چگونگی سازمان‌دهی فضا توسط معماران قابل درک است. در محیط انسان ساخت از یک طرف الگوهای جمعی در محیط برخوردار از نظام‌های فضایی هستند و از طرف دیگر محتوی فضایی محیط دارای الگوهای جمعی است (هیلر و هانسون، ۱۹۹۶). سازمان فضایی می‌تواند تعاملات اجتماعی مطلوب را تقویت کند و هم‌چنین می‌تواند در ایجاد خلوت مطلوب نیز تأثیر مستقیم داشته باشد. در واقع می‌توان از طریق سازماندهی مناسب فضاها و چیدمان فضایی به سطح مناسبی از ارتباطات و خلوت مطلوب متناسب با فعالیت‌های فضاهای مورد نظر دست یافت (آرگی، ۱۹۹۹).

کیفیات کالبدی یک فضای عمومی با نحوه دسترس، موقعیت، آسایش فیزیولوژیکی در شرایط مختلف اقلیمی و امنیت در رابطه است. علاوه بر این وجود عناصر طبیعی در فضاهای عمومی که سبب افزایش هیجان و سرزندگی در محیط و دعوت‌عابرین به این فضاها و

فراهم نمودن امکان استراحت، تجارب خوشایند و سلامت بیشتری برای مردم می‌گردند نیز در این میان بسیار حائز اهمیت‌اند. ، عنا صری چون یادمان‌ها، پله‌ها، آبنماها و سایر عوامل مؤثر در تشویق انسان‌ها به حضور و تعامل در فضا، در زمره عوامل تأثیرگذار در ارتقاء جنبه‌های کالبدی خانه محسوب می‌شوند(وایت، ۱۹۸۰). کیفیات طراحانه‌ای چون: تعیین و یکپارچگی فضا، ابعاد و تناسب، انعطاف‌پذیری، فرم، هندسه، مصالح، محصوریت، بدنه‌ها، پیوستگی کالبدی و فضایی نیز می‌توانند در ادراک فضا به عنوان کل و در نتیجه تأثیر مطلوب بر ادراک انسان مؤثر باشند (پاکزاد، ۱۳۹۸). اما در مقابل بی‌توجهی به عوامل زیر سبب می‌شوند تا فضاهای عمومی فعلی نتوانند به لحاظ اجتماع پذیری به نحو مطلوبی پاسخگو باشند. -فرصت‌های کالبدی مناسب جهت نشستن، مکث و تامل بیشتر در فضا -فضاهای کانونی جهت تجمع افراد مثل: زمین بازی، مکان غذا خوردن -ورودی‌های دعوت‌کننده و دسترسی به فضا به لحاظ بصری و کالبدی -پیش‌بینی عناصر عملکردی در کنار ابعاد زیبایی‌شناسانه آن -راه‌ها و ارتباطات فضایی مناسب در هدایت مردم درون فضا، خوانایی و وضوح فضایی -کنترل دسترسی و سایل نقلیه و امنیت پیاده -تعریف بدنه‌ها و هویت جداها -ارتباط با سیستم حمل و نقل شهری -پیش‌بینی فعالیت‌های جاذب (PPS، ۲۰۰۰)

جدول ۲- عوامل کالبدی مؤثر در ارتقا تعاملات اجتماعی

Altman Moeini, M	توجه دسترسی	خوانایی
Forootan&Co Pakzad, J.	موقعیت	وضوح
Gehl Kaplan	آسایش فیزیولوژیکی در شرایط اقلیمی	توجه به عوامل اقلیمی چون باد، سطوح سبز، بارندگی، تابش و درجه حرارت در طراحی
Hoffman Kaplan	پیوستگی کالبدی و فضایی	توجه به جهت قرارگیری پنجره ها در نظر گرفتن سایبان استفاده از گیاهان برای مقابله با باد طراحی محوطه برای ایجاد شرایط اقلیمی مطلوب قرارگیری ساختمان در جهت مناسب موقعیت خورشید
Hoffman Litting, B. & Griebler	وضوح فضایی	کنکاشی های فضایی در خطوط افقی و عمودی (شگفتی و سالیات میان دیوارها و ستون ها) پنجره های روشن ساختمان و شفافیت جداره ها ایجاد محوطه های باز
Jacobes Moeini, M	پیش بینی فضاهای جاذب	توجه به محورهای پلانکرن برپ ویلد و ...
Archa Polese, M. & Stern, R.	سازمادهای مناسب فضایی و چیدمان فضایی	تداوم سطوح فضای بستنی (بیوت) تکرار و شریاتنگ (تداوم کف، دیوار در فضای باز سقف کسول)
Jacobes Lang . J	عناصر مرتبط با سوزندگی	خوانایی شفافیت ایجاد کاربری های جدید در نظر گرفتن فضایی برای فعالیت جمعی در نظر گرفتن ارتباطات فضایی در طراحی (ایجاد فضاهای مکث و حرکت و فضاهای خلوت و تجمع)
molski Lang . J	ابعاد و تناسب	لنه های نرم و فعال بودن جداره ها مقیاس انسانی و منطقی مکان یابی بهینه طرح و در نظر گرفتن نیازهای طرح توجه به نور پردازی ، رنگ آکزیی هماهنگی جداره ها نوع مصالح و سبک معماری نوآوری و خلاقیت با توجه به فرهنگ بومی و ایرانی
Altman Jacobes	انعطاف پذیری	یادداری اکولوژیکی بومی وجود آبنما ها و فضای سبز و گیاهان و استفاده از آب و جریان آن توجه به استانداردهای طراحی در نظر گرفتن ابعاد و تناسب انسانی ایجاد فضای چند عملکردی ترکیب فضاهای داخلی در نظر گرفتن فضای مکث و حرکت تطبیق پذیری و هماهنگ شدن فضا با شرایط جدید (استفاده از فضاهای سرپوشیده و جداره های متحرک)
molski Lang . J	فرم و هندسه	تعبیر پذیری (افزایش یا کاهش به صورت کمی و کیفی ، در نظر گرفتن توسعه آینده بناستعداد درون و بیرون
Behzad Sidawi Amabile T.M	مصالح ، نور، رنگ، بافت، هارمونی	در نظر گرفتن عوامل فرهنگی و تاریخی در طراحی فرم استفاده از فرم های منحني برای ایجاد فضاهای تعاملی استفاده از مصالح نوین و بوم آورد و رد عین حال سازگار با محیط در نظر گرفتن نور طبیعی و مصنوعی و نور شب برای زنده نگه داشتن ساختمان در شب و ارتقا ارزش بصری یا بخش بکتوانخت نور در فضا تنوع بافت به میراثی که اقتضای ایجاد نکند استفاده از رنگ های متنوع دبرای ایجاد احساسات مختلف در فضا (روان شناسی رنگ در معماری)
Rapaport Chermayeff, S. & Alexander	محصوریت بدنه ها	محصور بودن فضایی و پیوستگی بدنه محصور...

مآخذ: نگارندگان، ۱۴۰۲

تأثیر عوامل فضایی-کالبدی بر تعاملات اجتماعی

همان طور که گفته شد آنچه فضاها را به لحاظ اجتماعی فعال می‌سازد در درجه اول عوامل کالبدی است که بتواند زمینه ساز ورود و سپس توقف افراد در درون فضا باشد (نارد، ۱۹۸۴). در هر محیط فضای کالبدی به مثابه سامانه‌ای فضایی عمل می‌نماید و مشخصه‌های این سامانه فضایی بر تعاملات جمعی کاربران مؤثر است. بارکر بر ماهیت جمعی -رفتاری فضاهای فعالیت تأکید داشته است و تعاملات جمعی در فضا های فعالیت را به مثابه قابلیت برای فضا مورد تأکید قرار داده است (بارکر، ۲۰۱۵). به طور کلی مبنا و محور مطالعات فضایی را چگونگی استفاده از فضای کالبدی و تجارب زندگی در محیط انسان ساخت تشکیل می‌دهد که بخشی از نتایج به گمانه زنی‌ها در خصوص فرآیند

طراحی و ایجاد فضاها می‌انجامد همچنین رویکرد مطالعاتی دیگری نیز بر پایه مشاهدات و تحلیل بناها بر اساس الگوهای فضایی نگه دارند که به گمانه زنی‌ها و پیش‌بینی تجارب کاربران می‌انجامد. کویز نیز رویکرد فضایی نخست را از آنجا که بر تجارب واقعی مردم و نحوه استفاده از فضا دلالت دارد (پاسالار، ۲۰۰۸). تجربه فضایی در محیط منوط به تعدد و توالی فضاها، ارتباطات فضایی، عمق و گشودگی‌های فضا به بیرون می‌باشد. این موارد با کارکرد فضا و دیگر چیدمان اجتماعی در هر مکان فعالیت رابطه مستقیم دارند. ساختار فضایی بر حسب چیدمان فضاها و مجاورت‌های فضایی تحلیل می‌گردد. در واقع روابط فضایی در یک ساختمان به صورت اتفاقی سازمان نیافته‌اند بلکه متأثر از روابط و تعاملات کاربران می‌باشند. از این رو مطالعات فضایی مکان‌های فعالیت بر پایه مفروضات عملکردی و منطق اجتماعی فضا قرار دارند. در واقع محیط دارای ساختار است و منعکس‌کننده و تسهیل‌کننده روابط و تراکشن‌های بین مردم و عناصر فیزیکی پیرامون است. این روابط در محیط فیزیکی پیش از هر چیز فضایی می‌باشند و مقدماً هر آنچه در محیط است بواسطه فضا متمایز می‌گردد.

یکی از زمینه‌های کار آمد در حوزه روان‌شناسی محیط براین مبنا است که فضا دارای منطقی اجتماعی جمعی است و از طریق تحلیل ساختار فضایی و فعالیت‌های کاربران، چگونگی سازمان دهی فضا توسط معماران برای اهداف اجتماعی قابل پیش‌بینی است. علاوه بر این نتایج تأثیر سازماندهی فضایی بر تعاملات افراد نیز آشکار می‌گردد در این راستا مطالعه سازمان یافته نظریه پردازان معماری، هیلیر و هانسن، صورت گرفته است که به بررسی رابطه میان فضای کالبدی و تعاملات اجتماعی پرداخته‌اند. بر طبق این مطالعه در محیط انسان ساخت از یک طرف الگوهای جمعی در محیط برخوردار از نظام‌های فضایی می‌باشند و از طرف دیگر محتوای فضایی محیط دارای الگوهای جمعی است. این مطالعه برخوردار از روش کمی و مبتنی بر رویکرد چیدمان فضایی می‌باشد و نشان می‌دهد محیط انسان ساخت، بر اساس کیفیات فضایی اش نقش مهمی در شیوه زندگی کاربران ایفا می‌نماید. هم چنین رویکرد چیدمان فضا بر اساس مطالعات کمی نشان می‌دهد که چگونه فعالیت‌ها بر اهمیت و تفتوت فضاها تأثیر می‌گذارند. بنا بر این چنین مطالعاتی می‌تواند بر ایجاد خلوت مطلوب نیز تأثیری مستقیم داشته باشد. در واقع می‌توان از طریق سازماندهی مناسب فضاها و چیدمان فضایی به سطح مناسبی از ارتباطات جمعی و خلوت مطلوب متناسب با فعالیت‌های فضاها مورد نظر دست یافت بنابراین محور مطرح در این گونه بررسی‌ها این است که چگونه رویدادها و الگوهای رفتاری فضا و محیط با ساختار فضایی ساختمان و بناها در ارتباط است و چگونه این ساختار فضایی بر این رویدادها مؤثر واقع می‌گردد. بنا بر این نظام فضایی ساختمان بر تمایزگذاری و شناخت اهمیت فضاها، فوت‌ها و قابلیت‌ها و نیز کنترل و اداره آن و چگونگی مواجهه با آن‌ها مؤثر است. این موارد جنبه‌ها و کارکردهای اجتماعی فضا را تشکیل می‌دهند که می‌توانند همساز یا متفاوت با سازماندهی فضایی بنا باشند (دانشگر مقدم و دیگران، ۱۳۹۵).

شکل ۱- جمع بندی و امتیاز دهی به تاثیر نوع عامل های کالبدی فضا در تعامل پذیری فضای ساختمان مأخذ: نگارنده با اقتباس از مردمی و قمری

همگونی کالبدی و الگوهای تعامل اجتماعی

به نظر می‌رسد که افراد حاضر در محیط‌های کالبدی به اندازه شیوه معماری و فرهنگ هم ارزش با هم رابطه اجتماعی بیشتری دارند. دلیل این رابطه مستقیم و یک به یک مردم نیست، فرض این است که افراد ساکن در یک ساختمان به دلیل همگونی ارزش‌ها تعامل بیشتری دارند. تحقیق جدول ۳- عوامل تأثیرگذار بر تعاملات اجتماعی- (هم نشینی عوامل فرهنگی- اجتماعی و فضایی کالبدی) مأخذ: صالحی نیا ۱۳۹۴، لنگ ۲۰۱۷، بهزادفر ۱۳۹۶، پاکزاد ۱۳۸۹، دانشگر مقدم ۱۳۹۴، آلتمن ۲۰۱۷ ترنس لی در بریتانیا جنبه‌های ادراکی این مشاهده را تأیید می‌کند و لی در تأیید افزایش تعامل مردم مدرکی را ارائه می‌نماید. مردمی که در یک منطقه همگون یا به بیان لینچ در یک محله

زندگی می‌کنند احتمال بیشتری دارد که تصویر ذهنی روشنی از محله خود داشته باشند ولی روشن نیست که این نتیجه‌گیری چه حاصلی برای طراحی دارد (لنگ، ۲۰۱۷).

باتوجه به مبانی و مروری که بر مفهوم تعاملات اجتماع‌پذیری فضا داشتیم دو عامل پایه و اصلی فرهنگی-اجتماعی و فضایی کالبدی بر اجتماع‌پذیری فضا و ارتقا تعاملات اجتماعی تأثیر بسزایی دارند. از عوامل کالبدی فضایی می‌توان به همگونی کالبدی، موقعیت در سازمان فضایی بنا و... اشاره کرد و از عوامل فرهنگی اجتماعی می‌توان به مؤلفه‌های فردی، نوع فرهنگ و... اشاره داشت. ساختار بدست آمده را به عنوان چهارچوب نظری برای تعیین مؤلفه‌های تعاملات اجتماعی در نظر گرفته و در ادامه پژوهش از آن استفاده خواهیم کرد.

مواد و روش تحقیق

در پژوهش حاضر اطلاعات مربوط به مبانی نظری تحقیق شامل اطلاعات مربوط به مجتمع‌های مسکونی، ضوابط و استانداردهای فضایی، کیفیات محیطی و عوامل تأثیرگذار بر ارتقای سطح کیفی مناسبات اجتماعی با در نظر گرفتن مفاهیم تعاملات اجتماعی مورد مطالعه قرار داده سپس با تجزیه و تحلیل اطلاعات بدست آمده و با توجه به نظرات موجود در مورد موضوع طراحی (به منظور گردآوری داده‌ها و تقسیم پرسش‌نامه‌ها تعداد ۵۰ نفر از دانشجویان معماری و اساتید صاحب‌نظر رشته معماری و جامعه‌شناسان به سوالات پرسش‌نامه پاسخ دادند) با استفاده از روش دلفی به جمع‌بندی و نتیجه‌گیری پرداخته شد. در این پژوهش مباحث نظری تحقیق و جمع‌آوری اطلاعات از روش توصیفی-تحلیلی بهره‌گیری شده است و در نهایت با استفاده از آمار توصیفی و آمار استنباطی (شیوه رگرسیون چند متغیره) با استفاده از نرم‌افزار برای پیش‌بینی مؤلفه‌های بدست آمده و تعیین روابط بین آن‌ها استفاده شد.

بحث و ارائه یافته‌های تحقیق

تحلیل توصیفی

پس از جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها و بررسی ارتباط میان معیارهای مؤثر در ارتقا تعاملات اجتماعی و مؤلفه‌های کالبدی و امتیاز داده شده به آن‌ها معیارها و مؤلفه‌های مؤثر بر یکدیگر به شرح جدول زیر مشخص شدند:

جدول ۳- هدف و محتوی و رابطه میان معیارها و مؤلفه‌های کالبدی مؤثر در ارتقا تعاملات اجتماعی

نیاز به سطح مطلوب خلوت و اجتماع	انگیزش‌ها و نیازهای پایه افراد	عوامل فرهنگی-اجتماعی
قبیله‌پویزی، امنیت، تعلق، خودشکوفایی، احترام و اعتبار	یاورها و توقعات	
مذهب، ارزش‌ها، هنجارها، آرمان‌های فردی	نوع فرهنگ	عوامل کالبدی-فضایی
قردگرا	ویژگی‌های فردی	
جمع‌گرا	فعالیت‌های اجتماعی	عوامل کالبدی-فضایی
پایگاه اقتصادی و اجتماعی، ساختار خانواده، سن، تحصیلات، جنسیت...	عناصر نیمه ثابت	
ورزش، تفریح، بازی، گفت و شنود، آمد و شده دیدار، مراسم عمومی	عناصر ثابت یا ایستا	عوامل کالبدی-فضایی
میلان، نحوه چیدمان میلان	عناصر پویا (غیر ثابت)	
هندسه، قرم، شکل	موقعیت در سازماندهی فضایی	عوامل کالبدی-فضایی
نور مناسب، دما، یو...	همگونی کالبدی	
قاصله کارکردی، مرکزیت کارکردی، مجاورت کارکردی	کنترل قلمرو سطحی	
-	-	
-	-	

مؤلفه های کالبدی مؤثر در شکل گیری تعاملات اجتماعی											معیار های مؤثر در شکل گیری تعاملات اجتماعی	هدف				
محدودیت پهنه ها	تعمیر رنگ بافت و هارمونی	نور و هندسه	تعطیل پذیری	توجه به ابعاد و تناسبات	استفاده از عناصر مرتبط با سرزندگی	سرمادهای و چیدمان مناسب فضا	پیش بینی فضاهای جذاب	وضوح فضایی	پیوستگی کالبدی و فضایی	امکانات فیزیولوژیکی یا توجه به قیوم			موقعیت	نوع دسترسی		
			●								●	●	تنوع فضایی	●		
		●		●											●	
									●	●	●					
●	●	●	●	●	●	●	●	●	●				تنوع اراکی-عملکردی	●		
●	●	●	●	●	●				●	●					●	
	●	●		●	●	●	●									
●								●					تنوع کالبدی	●		
					●						●				●	
	●	●			●	●	●	●	●						●	
●	●	●	●	●	●				●	●			●			

شکل ۲- مؤلفه های کالبدی مؤثر در ارتقا تعاملات اجتماعی

نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات

نتایج این پژوهش نشان داد که کیفیت فضاها در خانه از جمله عواملی است که در افزایش یا کاهش تعاملات افراد تأثیرگذار است. در صورتیکه فضاها به لحاظ کمی و کیفی ویژگی های مناسبی داشته باشد، سبب ایجاد متایل از سوی تک تک افراد برای حضور در آن ایجاد می شود. با توجه به آنچه گفته شد می توان نتیجه گرفت که در طراحی فضاهای تعاملی توجه به معیارهای مؤثر در شکل گیری تعاملات مانند (نفوذپذیری، خوانایی، موقعیت، ...) و مؤلفه های کالبدی در درجه دوم مانند (وضوح فضایی، صوت، توجه به ابعاد و...) را در نظر گرفت. ضمن آنکه با توجه به معیارهای تعاملات اجتماعی و مؤلفه ها که به عنوان محتوی این پژوهش در نظر گرفته شده اند و هم چنین مؤلفه های کالبدی که به عنوان هدف هستند می توان نتیجه گرفت که ضمن وجود ارتباط معنا دار در میان آنها همه سبب وجود دارد و توجه به این مشترکات و زیر مجموعه های آنها در امر طراحی مانند (توجه به عناصر سرزندگی، نور، پوشش گیاهی، امنیت، ...) موجب ایجاد فضایی مطلوب برای شکل گیری تعاملات اجتماعی و افزایش سطح این امر در جامعه می شود. در قسمت تنوع فضایی عواملی که در توسعه و گسترش تعاملات اجتماعی می تواند مؤثر باشد شامل امکان درک و فهم محیط به کمک طراحی معماری و ایجاد دسترسی مناسب به فضا های مختلف برای شکل گیری تعاملات اجتماعی و همچنین تعریف فضاهای منعطف سبب امکان تعیین حالت های مختلف قلمروگزینی می شد. اندامها در این حالت غالباً نیمه عمومی محسوب می شدند و باعث کاهش قلمرو خصوصی و افزایش اجتماع پذیری افراد می گردیدند، به حدی که افراد بسیاری از فعالیت های ایشان را در جمع انجام خواهند داد و مرادهمای با سایر افراد خواهند داشت. از طرف دیگر، وجود فضا های باز که مالکیت در آن مشخص نبود، سبب حضور تمامی افراد می شود که در جای خود سبب تأثیرپذیری و تأثیرگذاری بر سایر قلمروها و فعالیت ها می شود. از طرف دیگر، در خانه ها به واسطه تعریف فضایی که مبلمان در آن تعریف می شود از لحاظ رفتاری محیط ساده تر مؤثر تر است مانند طراحی نشیمن گاه مناسب در نتیجه ایجاد راحتی و کیفیت بالا در عین سادگی به ایجاد تعاملات اجتماعی کمک می کند، گونه های مختلفی از چیدمان فضای نشستن و شکل تعامل افراد را تعریف می کند. در نظر گرفتن سایت در کنار فضاهای پرتردد از جمله عواملی هستند که در این زمینه به ما کمک می کنند. از عواملی که در ارتقا تنوع ادراکی و بصری تأثیر به سزایی دارد می توان به ایجاد فعالیت و کاربری های مختلف اشاره کرد تا تعاملات اجتماعی در هر ساعتی از روز و در هر فصلی صورت پذیرد. علاوه بر این امنیت یکی از ویژگی های غیر قابل جایگزین در ایجاد یک فضای باز تعاملی به شمار می رود.

از لحاظ تنوع کالبدی می توان به این موضوع اشاره کرد که هرچه ادراک کیفیت بیشتر باشد حس سرزندگی بیشتری در محیط ایجاد می شود در نتیجه اگر بتوانند سر و صدا را در محیط کنترل کنند افراد می توانند در محیط سرزنده و پویا به فعالیت بپردازند. هم چنین با ایجاد تنوع بصری و منظر یعنی فضا سازی و ایجاد فضاهای باز و بسته در طراحی فضا اهمیت دارد، ایجاد فضای نشاط بخش با فضاهای سبز ضمن

ایجاد آرامش به شکل‌گیری تعاملات اجتماعی نیز کمک می‌کند ضمن آن که استفاده از فرم‌های متنوع در صورتی که منجر به ایجاد اغتشاش در محیط نشود می‌تواند به ارتقاء کیفیت خانه برای ایجاد تعاملات اجتماعی کمک کند

ضمن آنکه با مطالعه فرهنگ موجود در میان اقوام ساکن در هر شهر و دستیابی به مشترکات میان آن‌ها باعث ایجاد اتحاد بین اقوام شده و می‌توان به این امر رسید که عامل پایه و اصلی فرهنگی-اجتماعی و فضایی کالبدی بر اجتماع‌پذیری فضا و ارتقا تعاملات اجتماعی تأثیر بسزایی دارند

References

1. Altman, I. (2017). The environment and social behavior: privacy, personal space, territory, crowding. (A. Namazian, Translator). Tehran: Shahid Beheshti University. [In Persian]
2. Amiri Siahooei, H., Ahmadi Sarkhoni, F., Paslarzadeh, Z. (2015). Analysis of Urban Collective Spaces with an Approach to Enhancing Social Interactions. In International Conference on Architecture, Urban Planning, and Civil Engineering in the Beginning of the Third Millennium, Tehran. [In Persian]
3. Argyle, M., & J. Dean. (2010). Eye contact and Affiliation. *Sociometry*, 28, 289-304. Cambridge University Press, Cambridge.
4. Bahmanyar, A. (2016). Criteria for Locating Cultural-Artistic Complexes with an Emphasis on Promotion of Social Interactions. *Research Approaches in Civil and Architecture*, 3(4), 59-68.
5. Bazadfar, M. (2017). Responsive Environments. Tehran: Sharif University of Technology Press. [In Persian]
6. Bentley, I., Elcock, A., Murlis, A., Graham, P., (2013). Responsive Environments. (M. Bazadfar, Trans.). Tehran: Iran University of Science and Technology Publications. [In Persian]
7. Cheraghchian, M., Danshpour, S. A. (2018). Evaluation of Effective Components on Social Bonds. *Journal of Urban Management Studies*, 11, 25-45. [In Persian]
8. Cheraghchian, M., Danshvar Moghadam, G. (2016). Investigating the Role of Public Spaces in the Formation of Social Interactions for the Purpose of Creating Social Stability in Cities. In Second National Conference on Civil Engineering, Architecture, Urban Planning, and Energy Management. [In Persian]
9. Fallahat, M. S. (2016). The Role of the Sense of Place Concept in Improving the Quality of Architectural Preservation. *Journal of Fine Arts Scientific Research*, 26, 57-66. [In Persian]
10. Fallahat, M. S., Fallamaki. (2018). The Role of Cultural Signifiers in the Shape of Tents and Interactions. *Identity of the City Scientific Research Quarterly*, 11, 43-52. [In Persian]
11. Forutan, Y., Ashkaran, R. (2018). Sociocultural and Societal Gender Preferences in Iran. *Applied Sociology (Journal of Humanities Research of Isfahan University)*, 29(4 (No. 72)). [In Persian]
12. Gehl, J. (2016). Life between Building. (J. Koch, Translator). New York: The Danish Architectural Press.
13. Gehl, J. (2016). Public Spaces and Public Life, City of Adelaide. (A. Ghafari, Translator). The Danish Architectural Press.
14. Giddens, A. (2018). Sociology. (M. Sabouri, Trans.). Tehran: Negah Publishing. [In Persian]
15. Hall, Edward T. (2015). The Hidden Dimension. (M. Tabibiyan, Translator). Tehran: Tehran University Press.
16. Hillier, B. (1996). Space is the Machine. Cambridge University Press, Cambridge.
17. Hillier, B. (2018). Space is the Machine.
18. Hoffmann, W. H. (2018). Strategies for managing a portfolio of alliances. *Strategic Management Journal*, 28, 827-856.
19. Hossein Razavi, S., & Heinz Segfried Wolff. (2013). Signals from the Interior.
20. Hosseini, S. B., Abizadeh, E., Bagheri, V. (2019). Architecture and Cinema: Elements of Space and Place Identity. *Armane Shahr*, 3, 120-133. [In Persian]
21. Jacobs, J. (1961). The Death and Life of Great American Cities. (Parsi, Translator). New York: Random House.

22. Jacobs, J. (2017). *Tod und Leben grober Amerikanischer Stadte*. Frankfurt: Verlag Uhlstein GmbH.
23. Javanmard Shabnam, A., Ariezi Hamidreza, N. (2018). Structural Equation Modeling in Explaining the Relationship between Psychological Well-being, Personality, and Work-Family Conflict. *Journal Title*, 8(2), 11-20. [In Persian]
24. Lang, J. (2010). *The creation of architectural theory (the role of behavioral science in environmental design)*. (A. Einifar, Translator). Tehran: Tehran University publication.
25. Linch, J. (2004). *The creation of architectural theory (the role of behavioral science in environmental design)*. (A. Einifar, Translator). Tehran: Tehran University publication.
26. Madani Pour, A. (2019). *Public and private spaces in the city, urban planning and processing company of Tehran*, 1st edition, Tehran. [In Persian]
27. McAndrew, F. T. (2013). *Environmental Psychology*. (G. R. Mahmoudi, Trans.). Tehran: Zarebafte Asl Publications. [In Persian]
28. McAndrew, F. T. (2018). *Environmental Psychology*. (G. R. Mahmoudi, Trans.). Tehran: Zarebaf. [In Persian]
29. Moeini, M. (2018). Attitudes to urban walking in Tehran. *Journal of E&PB*, 39, 344–359. [In Persian]
30. Norberg-Schulz, Ch. (2002). *The Concept of Dwelling: On the Way to Figurative Architecture*. (M. A. Yar Ahmadi, Translator). Tehran: Agah.
31. Pakzad, J. (2007). *An intellectual history of urbanism from quantity to quality*. Tehran: Armanshahr. [In Persian]
32. Pakzad, J. (2016). *Guidelines for the design of urban spaces*. [In Persian]
33. Partovi, P., Shojai, D. (2017). Factors Affecting the Creation and Enhancement of Public Responsiveness in Various Scales of Tehran City. *Baghe Nazar*, 12, 7937. [In Persian]
34. Purzargar, M. R. (2017). Revitalization of Urban Middle Spaces in Historical Areas with a Focus on Social Interactions. *Baghe Nazar*, 63, 41-54. [In Persian]
35. Rafiyan, M., & Khodaei, Z. (2016). Investigating the Indicators and Criteria Affecting Citizens' Satisfactions of Urban Public Spaces, 18(53), 227-248. [In Persian]
36. Shooltz, E. (2018). *General Information BMB*.
37. Taherian, M., Mohammadi, M. (2016). Examining the Effectiveness of Urban Space Design in Social Interactions. In *Third National Conference on Development and Promotion of Architecture Solutions*. [In Persian]
38. Terry Yandis, H. S. (2018). *Culture and Social Behavior*. (N. Fati, Trans.). Tehran: Resansh. [In Persian]
39. Yazdani, A. (2015). *Designing Besh Ghardash Cultural Complex in Bojnoord City with Approach to Interaction of Cultures*. Master Thesis, Islamic Azad University- Shahrood Science and Research Branch.

